

E. Karpodini-Dimitriadi (ed.)

Ethnography of European Traditional Cultures: Their Role and Perspectives in a Multicultural World. European Seminar - Proceedings

Athens: Centre of Vocational Training - Institute of Cultural Studies of Europe and the Mediterranean, 1995, 305 pp.

Poglavlja u ovoj knjizi su radovi predstavljeni na Europskom seminaru koji je organizirao izdavač knjige, a održan je u Ateni, Grčka, od 1-31. ožujka 1995. To je tipičan primjer, kako za studente, tako i za znanstvenike, kako treba izgledati međunarodni seminar; kako treba biti strukturiran, oslanjajući se podjednako na domaće i međunarodne stručnjake; kako se može okupiti međunarodno studentsko tijelo; i, konačno, kako se, uz financijsku pomoć Europske komisije, trebaju urediti materijali koji su predstavljeni na seminaru da bi se objavila ovako uspješna publikacija. Knjiga je lijepo opremljena, obiluje crtežima, kartama i fotografijama; većina radova objavljena je u izvornoj engleskoj verziji, a samo su tri na francuskome.

Knjiga je podijeljena u pet odvojenih tematskih cjelina, od kojih svaka sadržava nekoliko poglavlja u kojima su teme dobro istražene i potanko obrađene. Nakon kraćih uvodnih "Metodoloških pristupa", slijede specifičnije teme, koje bi mogle zanimati i europske studente i istraživače. Cjelina pod naslovom "Kulturni identitet: kulturno nasljeđe, suvremeni život" sadržava pet opisa običaja maskiranja u Grčkoj (Karpodini-Dimitriadi, Ekaterinidis), glazbu i ples (Loutzaki, Mavroeidis), nošnju i staro nasljeđe (Tsaves, Kouria, Valsamaki), ulogu prehrane (Polymerou-Kamilaki) i značenje planine Athos, svetoga grčkog mjesta današnjega kaluđerstva.

Treća i četvrta cjelina bave se definicijom kulturnog nasljeđa, kako pokretnim, tako i onim nedodirljivim, i postavljaju specifična pitanja o današnjoj prirodi upravljanja muzejima, čuvanju arheoloških i lokalnih rukotvorina te o načinu na koji primjena zakona može osigurati zaštitu na međunarodnoj razini. Zanimljivo je da su svi autori u ovom dijelu Grci, što otkriva ozbiljnost kojom grčki znanstvenici pristupaju ovom pitanju.

O tri "zapadne" organizacije, koje se posebno ističu u stvaranju jedinstvene radne metode i zakonitosti u zaštiti kulturnog nasljeđa, raspravlja se u detalje: o Europskom Savjetu (D. Therond), Europskoj Uniji (A. Bouratsis) i UNESCO-u (A. Schina).

Posljednja cjelina sadržava radove studenata koji su sudjelovali na atenskom seminaru. Razumljivo, ova knjiga najbolje funkcionira na ovoj razini: s jedne strane, pruža nam se letimičan uvid u ono čime se u sadašnjem trenutku bave europski studenti; s druge, dozvoljavajući studentima da izlože svoje radove u pisanom obliku, možemo dobiti uvid kakve će biti generacije etnologa, antropologa, folklorista i muzealaca u sljedećem desetljeću. Za mene nema sumnje da bi većina naslova bila detaljnije obrađena i analizirana da su se studenti u pristupu temi koristili pomnijim naučnim istraživanjem. Ipak, takvi kakvi jesu, većina radova je puno bolja nego što su inače prosječni seminarski radovi. To je, bez sumnje, zasluga urednika koji je uložio puno truda u uređivanje ove publikacije.

Knjiga završava kratkom cjelinom u kojoj se raspravlja o "Identitetu muzeja sudionika", o sedam grčkih institucija koje su posjetili sudionici seminara. Te su sličice korisne za isticanje onoga što ti muzeji mogu ponuditi posjetiteljima, ali istovremeno i za način kako se mogu iskoristiti u intenzivne edukativne svrhe. Ja se jedino nadam da će Europski seminar postati europska institucija

za sebe i da će biti još mnogo takvih seminara; osim toga, da će njegovi radovi pružiti solidan temelj za buduća izdanja.

László Kürti
*Odsjek za političke
znanosti, ELTE, Budimpešta*
E-mail: kurti@osiris.elte.hu

Neven Budak (ur.).

Etnogeneza Hrvata/Ethnogeny of the Croats

Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske; Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu; 1995, 292 str.

Nakon dužeg vremena radovi sa znanstvenog skupa "Etnogeneza Hrvata" održanog na Filozofskom fakultetu u Zagrebu u siječnju 1989. napokon su ugledali svjetlo dana. I kao što ističe urednik u uvodnom dijelu, prilike u Hrvatskoj odrazile su se na sudbinu knjige, pa smo na njeno izdavanje duže čekali. Ali, čekanje se isplatilo. Pred nama je zbornik radova koji nam donosi nove i zanimljive rezultate istraživanja najstarije povijesti Hrvata. Tako npr. N. Budak na nov način interpretira spis cara Konstantina Porfirogeneta (29, 30. i 31. poglavlje), a W. Pohl iznosi veoma zanimljivu teoriju etnogeneze Hrvata. Za očekivati je dinamičnu raspravu o novim rezultatima, koja bi mogla još više obogatiti naše znanje o hrvatskoj etnogenezi. Svakako ne treba zaboraviti, a što je navedeno u uvodnom dijelu, interdisciplinarni pristup problemu etnogeneze, što nam ukazuje na suvremene tokove u hrvatskoj historiografiji. Zbornik se sastoji od priloga devetnaest autora, a na kraju se nalaze slikovni prilozi. Sažetci radova na stranim jezicima, engleskom i njemačkom, pomoći će boljem

poznavanju hrvatske historiografije u inozemstvu.

Mate Suić u radu "Pristupna razmatranja uz problem etnogeneze Hrvata" govori o metodološkim pristupima istraživanju etnogeneze i važnosti antičkog elementa u etnogenezi Hrvata. Važan je, naglašava Suić, interdisciplinarni pristup jer "su etnogenetička istraživanja po svojoj prirodi multi- i interdisciplinarna", što pokazuje na primjeru Etruščana. U hrvatskoj historiografiji arheološka i lingvistička istraživanja dala su značajne rezultate za hrvatsku etnogenezu. Na pitanje o važnosti antike u etnogenezi Hrvata autor odgovara da su osnovne značajke hrvatskom etnosu dali "romanizirani ili poluromanizirani starosjedioci i stariji slavenski doseljenici od kraja 6. do prvih desetljeća 7. stoljeća". Periodizacija etnogeneze Hrvata dijeli se na tri faze: preetničku - predslavenski stadij; protoetničku - protoslavenski - hrvatski stadij; etničku - hrvatski stadij. Proces etnogeneze trajao je oko 150 godina. Počeo je krajem 6. stoljeća, kada Slaveni dolaze u doticaj s antičkim starosjediocima, a završava krajem 8. ili početkom 9. stoljeća stvaranjem hrvatskog etnosa. Na kraju autor dodaje da uloga Avara u procesu etnogeneze nije bila velika.

Značaj srednjovjekovlja za etnogenezu određuje Sima Ćirković u radu "Srednjovjekovno razdoblje u tzv. etnogenezi balkanskih naroda". U uvodnom dijelu autor ističe kako pojam etnogeneze treba zamijeniti novim pojmom etnohistorija. Najvažniji događaj srednjeg vijeka za nastanak balkanskih naroda bila je seoba Slavena. Najvažniji rezultat srednjovjekovnog razdoblja za etnički razvoj je promjena većeg broja manjih etničkih zajednica na početku razdoblja (7-11. stoljeće) u mali broj velikih naroda na kraju razdoblja (15. stoljeće). U drugom dijelu autor istražuje okolnosti koje su pomogle ili sprječavale integracije velikih